

Ῥωμανὸς καὶ Ἰωάννης Δαμασκηνός.

Ἡ „εὐχή κατὰ στίχον“ τοῦ Ῥωμανοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον συνισταμένη ἐκ στίχων ἑνδεκασυλλάβων ἐξήκοντα παριστᾶ μέτρον τουρκικὸν καὶ οὐχὶ προσφωδιακόν, μεριζόμενον ἐν ἐκάστῳ στίχῳ εἰς τρεῖς νέους ἀναπαιστικὸς πόδας καὶ εἰς ἓνα δίχρονον δισύλλαβον, τὸν πυρρίχιον, οἶον·

Δεῦτε πάντες, πιστοί, προσκυνήσωμεν
τὸν σωτήρα Χριστὸν καὶ φιλόνηθρον,
τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ μακρόθυμον,
τὸν δεσπότην καὶ μόνον ἀθάνατον.¹⁾

υυ_ | υυ_ | υυ_ | υυ
υυ_ | υυ_ | υυ_ | υυ
υυ_ | υυ_ | υυ_ | υυ
υυ_ | υυ_ | υυ_ | υυ

Οὕτως ἔχομεν κατ' ἐπανάληψιν ἐν ὅλῃ τῇ εὐχῇ ταύτῃ στίχους ἀριθμοῦντας τρισσάκις ἀνὰ δύο ἀτόνους συλλαβὰς ὡς ἄρσεις καὶ μίαν ὀξέως τονομένην ὡς θέσιν ποδός.

Τὸ μέτρον τοῦτο, ὅπερ ἐγινώσκετο μέχρι τοῦδε ἐκ μόνης τῆς εὐχῆς ταύτης τοῦ Ῥωμανοῦ, ἐμιμήθη καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡς πληροφοροῦμαι ἐκ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τυπωθέντος ἔτει 1799 σπανίου βιβλίου Νικοδήμου τοῦ Ναξίου, οὗ ἡ ἐπιγραφή· „Ἐπιτομή ἐκ τῶν προφητανακτοδαβιτικῶν ψαλμῶν. Ἀπάνθισμα διαφόρων κατανυκτικῶν εὐχῶν, περιέχον καὶ τὰς θεολογικὰς καὶ πρὸς θεῖον ἔρωτα θεωρητικὰς εὐχὰς τοῦ ἱεροῦ Ἀγούστίνου ἐπισκόπου Ἰππῶνος“. Αἱ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ εὐχαὶ συνηθροίσθησαν, κατὰ τὸν Νικόδημον, ἐξ ἀθωνικῶν χειρογράφων, μεταξὺ δὲ τῶν σελίδων 129—130 περιέλαβεν αὐτὸς ὡς εὐχὴν 14-ην

1) Ὅρα τὰ ἡμέτερα Ἀνάλεκτα ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τ. 1, σ. 390—392. Byz. Z. τ. 2, σ. 603. Ἐν τῷ στίχῳ 25 κατὰ τὴν παράδοσιν εἶναι γεγραμμένον τὸ „χρυσοπλοκάτατε“, ὅπερ ὁμολογουμένως ἐναντιοῦται εἰς τὸ μέτρον· ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ εἰς „χρυσοπλόκαμε“ δὲν εὐδοοῦται· σαφῆς δὲ γίνεται ὁ στίχος, ἂν τὸ „χρυσοπλοκάτατε“ διορθῆ ἀπλῶς εἰς „χρυσοπλόκατε“, ὡς εἰκάζει ὁ Kurtz. Ὅρα Ἀναλ. ἱεροσολ. σταχυολογίας τ. 2, σ. 486. Περὶ δὲ τοῦ μέτρον τῆς εὐχῆς ἴδρα Γ. Δεστούνην ἐν τῷ Δελτίῳ τοῦ (Ῥωσικοῦ) Ἑπουργείου τῆς Παιδείας, 1892, τεύχος Ἀγούστου, σ. 398—399.

„εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον“ τὴν ἐξῆς „διὰ στίχων κατὰ ἀλφάβητον“ καὶ ὡς „Ποίημα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ“ ἥς τὸ μέτρον εἶναι ὅμοιον τῷ μέτρῳ τῆς ἡδὴ γνωστῆς τοῦ Ῥωμανοῦ εὐχῆς.

Ἄνεσπέρου φωτὸς ἡ γεννήτρια,
 ἐξαγγέλλοντι πρόσσχεσ μοι δέομαι·
 Βεβορβόρωμαι γὰρ καὶ φερούπωμαι
 καὶ ζοφώδης ὁ τάλας γεγένημαι.
 Γῆν ἐμίαινα, οἴμοι, ὁ ἄθλιος 5
 ταῖς πολλαῖς ἀμαρτίαις μου, δέσποινα.
 Διὰ τοῦτο βοᾷ νῦν στεναζούσα
 κατ' ἐμοῦ πρὸς κριτὴν τὸν ἀδέκαστον,
 Ἐπιφέρουσα οἴμοι καὶ μάρτυρας,
 οὐρανὸν σὺν τοῖς ἄστροις καὶ ἡλίον. 10
 Ζάλη δὲ λογισμῶν με κατέλαβε
 καὶ βυθίζει λοιπὸν πρὸς ἀπόγνωσιν.
 Ἡ ψυχὴ μου τῷ τρόμῳ συνέχεται
 ἀναμένουσα φεῦ τὴν ἀπόφασιν.
 Θεοτόκε, τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου 15
 ἐπὶ σὲ ἀνεθέμην ὁ ἄθλιος.
 Ἴδε, πάσης αἰσχύνης πεπλήρωται
 τοῦ ἱκέτου σου, οἴμοι, τὸ πρόσωπον,
 Καὶ δυσώπει ἀπαύστως ὄν ἔτεκες
 οἰκτειρῆσαι καὶ μὲ τὸν ἀνάξιον. 20
 Λῦσον μόνῃ δεσμοὺς τοὺς ἀλύτους μου
 λυτρωτὴν ἢ τῷ κόσμῳ κηήσασα.
 Μελανθέντα καὶ σκότος γενόμενον
 μετανοίας με δάκρυσι λεύκανον.
 Νεκρωθέντα πολλῇ ῥαθυμίᾳ με 25
 τὴν ζωὴν μου ἢ τέξασα ἔγειρον.
 Ξενωθέντα θεοῦ καὶ ἀγγέλων με
 πρὸς αὐτοὺς ἐπανάγαγε αὐθις δέ.
 Ὅντως θαῦμα φρικτόν, πῶς ὑπέμεινε 30
 τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας ὁ κύριος,
 Πῶς εὐθύς εἰς πυθμένα τοῦ ἄδου με
 οὐ κατήγαγε ζῶντα τὸν ἄθλιον,
 Ῥάβδον πῶς οὐ κατέπεμψεν ἄνωθεν
 ἀφανῶς ἢ ῥομφαίαν πατάξει με.
 Σὺ δὲ πάντως ιαῖς σαῖς παρακλήσεσι 35
 τὴν ζωὴν ἐδωρήσω μοι, δέσποινα,
 Τὴν ἐμὴν ἐκζητοῦσα μετάνοιαν,
 ἢν αὐτὴ μοι παράσχου τῷ δούλῳ σου,

Ἐπεράγαθε· σὺ γὰρ καὶ τεῖχος μου
καὶ λιμὴν καὶ ὀχύρωμα πέφυκας. 40
Φῶς μοι λάμπων τοῦ θείου προσώπου σου
ἐν νυκτὶ ἀμελείας καθεύδοντι.
Χάρισαί μοι κατάνυξιν, δέσποινα,
στεναγμοὺς ἀσιγήτους καὶ δάκρυα.
Ψυχικὰς μου κηλίδας ἀπόπλυνον 45
καὶ τελείαν μοι δώρησαι ἄφεσιν
Ὡς βροτὸς θεοφόρος ὑπάρχουσα
καὶ θεὸν βροτοφόρον κυήσασα.
Ἰδοίμί σε, Μαρία πανάχραντε,
νοεροῖς ὀφθαλμοῖς καὶ χαρήσομαι. 50
Ὡ ἰσχύς ᾧ ἐλπίς ἀκαταίσχυντε,
ᾧ ζωὴ καὶ γλυκὴ φῶς τοῦ δούλου σου,
Ἄπο γλώττης βεβήλου καὶ στόματος
ῥυπαροῦ τὴν εὐχὴν ταύτην πρόσδεξαι.
Νῦν καιρὸς βοηθείας καὶ σῶσόν με 55
ἐκ παθῶν καὶ πταισμάτων καὶ θλίψεων.
Νῦν χαρήτωσαν ἄγγελοι, δέσποινα,
ἐπ' ἐμὲ καὶ δικαίων τὰ πνεύματα,
Ὅπως ἂν εὐχαρίστως δοξάζω σου
γεγηθῶς τὸ πανάγιον ὄνομα. 60
Ἐπερὺμνητε, δύνασαι οἶδα γὰρ
πρὸς θεὸν ὅσα θέλεις, ὃν ἔτεκες.

Ἡ διὰ στίχων αὕτη καὶ κατ' ἀλφάβητον εὐχὴ „Ἰωάννου“, ὡς μαρτυρεῖ καὶ τῆς ἀκροστιχίδος τὸ τέλος (στίχ. 49—61), εἶναι ἀναμφιβόλως ἢ ἐν δυνὶ ἀθωνικοῖς κώδιξι 18-ου αἰῶνος (Ἰβηρ. 538. Παντελ. 850) ἀναφερομένη ἐπ' ὀνόματι „Ἰωάννου μοναχοῦ“ (Σ. Λάμπρου Catalogue, τ. 2, σ. 167 καὶ 447).

Ἐν Πετρουπόλει.

Ἰ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.